

LP-konferanse 22. mai 2008

Høgskolen i Hamar

Innlegg: Iver Hole, rektor Slemmestad ungdomsskole.

Erfaringer fra implementering og arbeid med LP-modellen sett fra skolelederens posisjon.

Konklusjon:

Har opplevd LP-modellen som meget positiv. Hvis en får det til, hvis en får engasjert hele kollegiet, har skolen et meget godt verktøy til utvikling, både faglig og sosialt. Oppdraget er å påvirke - få til endringer i læringsmiljøet slik at dette gir positive resultater i forhold til elevadferd og læringsutbytte.

Bakgrunn - som rektor:

Jeg som rektor, som nå utfordres, har vært en sterk pådriver til at skolen skulle bli LP-skole. *Med det som utgangspunkt - litt om min bakgrunn - da jeg mener det er relevant i forhold til implementeringsprosessen på egen skole.*

- Har jobbet 40 år i ungdomsskolen - blant annet 8 år som sosiallærer, 3 år som rådgiver, og de siste 25 årene som rektor på Slemmestad ungdomsskole.
- Erfaringer fra årene som sosiallærer og rådgiver på 70-tallet har vært av stor betydning for mine prioriteringer som skoleleder. Jeg møtte i denne perioden svært mange utfordrende elever, som hadde en meget vanskelig livssituasjon - og en skole som hadde klokkeetro på straff. Det kontekstuelle perspektivet og aktørperspektivet var fraværende. Elevene ble ofte straffa på handlinger som de ikke hadde herredømme over. Som rektor på ny skole opplevde jeg et helt annet elevsyn - og et positivt læringsmiljø.

Jeg har i alle år som rektor valgt å ha 6 til 8 timer undervisning, knyttet særlig opp til utfordrende elever og brukt en stor del av timene til spesielle opplegg - ofte på arenaer utenfor skolen. Har vært veldig opptatt av å bygge relasjoner.

Bakgrunn – hvorfor LP-skole:

Slemmestad ungdomsskole sto overfor store utfordringer høsthalvåret 2005, i forhold til et tøft ungdomsmiljø. 28. oktober 2005 sendte jeg et 4 punktts notat til Røyken kommune med følgende overskrift: *Bekymring for ungdomsmiljøet i Slemmestad - en tverrfaglig utfordring.*

1. Deler av ungdomsmiljøet i Slemmestad er i krise. Voldsepisoder tiltar og en finner rasistiske undertoner. Grupper av ungdommer skal ta andre grupper av ungdommer og flere og flere rekrutteres. Foreldre er også i konflikt med hverandre. Flere foreldre er også bekymret for hva som skjer på skoleveien, og også i nærmiljøet på kveldstid og i helger.
2. Slemmestad ungdomsskole har nå flere særs krevende elever, som ikke får tilstrekkelig oppfølging med de ressursene skolen nå har til disposisjon.
3. Jeg har bestemt at hele tirsdag 8. november skal avsette for personalet å på Slemmestad ungdomsskole til å drøfte situasjonen og komme fram til konkrete tiltak.
4. Jeg tror det er nødvendig med et omfattende tverretatlig - tverrfaglig samarbeid og satsing for å snu en negativ utvikling som ikke bare gjelder skolen i skoletida.

Med dette som utgangspunkt var jeg på søking etter "noe helhetlig" i forhold til skolen. På et seminar i Stavern 3. og 4. november 2005 ble LP-modellen presentert i regi av Lillegården kompetansesenter, med Thomas Nordahl som foredragsholder. På seminaret deltok foruten meg, en av skolens inspektører og plasstillitsvalgte (som senere ble LP-koordinator på skolen).

Det som særlig overbeviste meg med LP-modellen var *"de tre perspektivene"*.

Det kontekstuelle perspektiv:

Sosiale systemer. (Det "økologiske system"). Se på aktørene, med ulike roller/relasjoner som utgjør en enhet (f. eks en klasse). Se på normer - se på ledelse. Mange faktorer som påvirker hverandre; som f. eks undervisning, læringsmiljø, elever, regler, håndheving, skolekultur, lærere, læringssyn, elevsyn, foreldre, nærmiljø. "Alt" påvirker "alt" - og en endring kan føre til andre endringer.

Aktørperspektivet:

Dette går på skolens virkelighetsoppfatning og mestringsstrategier. Dersom en elev kaller læreren "drittkjærring", skal eleven selvfølgelig korrigeres for det, men tar en utgangspunkt i elevens/aktørens opplevelser kan eleven ut fra sitt ståsted ha sine grunner for utbruddet. Dette er viktig å være klar over.

Individperspektivet:

Elevens forutsetninger - "Nå skjønner jeg hvorfor han/hun oppfører seg slik".
Diagnoser. Patologi. Dette perspektivet har norsk skole vært gode på - og er gode på.

Dette var min oppfatning av de tre perspektivene, som jeg så fram til å legge fram for mine lærere.

I tillegg:

- Egen metodikk. LP-modellen er en analysemodell.
- Lærerstyrte grupper på tvers av etablerte strukturer.
- Forske, støtte og bidra i hverandres klasserom.
- Betydningen av det relasjonelle - det å bygge relasjoner.

Jeg reiste spørsmålet om hvorfor rektor skulle ha en så tilbaketrukket rolle i LP-modellen. Jeg aksepterte da det svaret jeg fikk. "Det er viktig at lærerne fikk lov til å definere sine behov i fred."

Det som her er oppsummert ble viktig i forhold til planleggingsdagen 8. november 2005.

Vi hadde mye stoff fra Stavern seminaret, både skriftlig og notater fra forelesningene, og var enige om at alle tre (rektor, inspektør og lærer (tillitsvalgte) skulle holde innlegg. Det eneste vi hadde delt ut på forhånd var kap.3 "Beskrivelse av LP-modellen og implementeringsstrategiene" fra NOVA-rapport 19/05.

Vi tok sjansen på å sette sammen lærergrupper på tvers av trinn - og i siste del av planleggingsdelen prøvde vi modellen - med beskjed om at en skulle se på alle fasene i det metodiske opplegget

- Definere problemstilling og få til en god målforankring
- Innhente noe informasjon
- Definere hvilke faktorer som opprettholdt problemet
- Se på strategier og tiltak
- Tenke igjennom gjennomføring
- Evaluere. (Var dette noe for oss).

Ei lærergruppe definerte følgende problem "Negative holdninger til skolen og skolearbeid hos to elever". (vedlegg 1)

En annen lærergruppe satte fokus på en elev som forstyrret undervisningen. (vedlegg 2).

Jeg synes lærergruppene umiddelbart utførte godt arbeid, at de tenkte på de tre perspektivene når de analyserte var positivt og LP modellen ble "sådd" i kollegiet. Vi var altså klare høsten 2005, men dessverre ble det ikke oppstart før høsten 2006. Det tok så lang tid før kommunen og Lillegården signerte avtale. Dette var uheldig for oss, særlig fordi det var skapt forventninger og så ble det stillstand i ett år. Men metodikken var gjort kjent og det var enstemmighet om å gå i gang, selv om det altså tok lang tid.

Prosjektperioden skoleåret 2006/07 og 2007/08

Lærerne ved skolen har nettopp evaluert den 2 årige prosjektperioden.

- Hva har vært opplevd som bra?
 - o Gruppesammensettingen har vært bra, med forskjellige faglærere fra de ulike trinnene. Kjemien har vært bra, vi har vært trygge på hverandre i diskusjonene.
 - o Vi har tatt opp viktige saker, med progresjon fra det enkle til mer kompliserte saker.
 - o Vi har hatt gode diskusjoner der alle har deltatt.
 - o Vi har klart å følge modellen i arbeidet med sakene.
 - o Vi har blitt bevisst de tre ulike perspektivene og trukket dem inn i analysen og tiltakene.
 - o Vi har æren for at ringeklokken igjen er på.
 - o I perioder med jevnlig møter har vi holdt trykket opp, og holdt sakene varme.
 - o Stor kreativitet og åpen diskusjon.
 - o Mye ulik erfaringsdeling.
 - o Fint med plenumspresentasjoner av gruppenes arbeid; det har vært veldig interessant.
 - o De ulike ideene har blitt prøvd ut.
 - o Det har vært fint å få satt av tid til refleksjon over egen praksis. Fint å utveksle erfaringer og reflektere over undervisning og relasjonsbygning i praksis.
 - o Vi har fått belyst en del aktuelle problemstillinger i hverdagen.
 - o LP-jobbing er ryddig og strukturert uten å være hemmende.
 - o Fastlåste problemer blir ikke endimensjonale, det er fint å bli bevisst at det er flere årsaker til et problem enn bare det at eleven er "umulig".
 - o Jobbingen har vært berikende og skjerpende.
 - o Fint å bli bedre kjent med dem på PPT, de har kommet med gode innspill basert på god ped.teori.

- Nyttig med en ny metode for analyse av egen praksis som fokuserer på helheten i læringsmiljøet.

I tillegg til dette har jeg noen kommentarer:

- Skolekoordinator har vært meget dyktig, og har bl.a. har vært flink til å motivere de ansatte.
- Mange lærere har opplevd LP-jobbinga som nyttig.
- Veilederne fra P.P.T. har greid seg veldig bra.
- Tid avsatt til LP-arbeid har vært lagt inn i skolens datoplan for hvert halvår - og jeg har prøvd å følge opp tida som er avsatt som skjermet tid til L.P.
- Jeg synes både opplæring og kompetanseheving har vært tilfredsstillende ivaretatt. Hele fagdager og kommunal oppfølging har vært nyttig.

Hva har vært gjort?

Vi har hatt 6 grupper med ca. 5-6 medlemmer hver. Gruppene er satt sammen på tvers av trinn, fag og team. Verken skoleledelse eller assistenter har deltatt på LP grupper. De fleste gruppene har hatt samme gruppeleder hele tiden.

I inneværende skoleår startet skolekoordinator opp med en "motivasjonstime" og med repetisjon av selve modellen. Gjennom skoleåret har også gruppene delt sine LP-arbeider med kollegene på den såkalte "lang-mandagen". Dette var en nyordning. Særlig interessante problemstillinger er blitt presentert, og har vært utgangspunkt for drøftinger. Av eksempler kan nevnes;

1. Erfaringer med bruk av ringeklokke for å få elevene presis til timen.
2. Oppstart av timen, der to ulike grupper jobbet med hver sin modell på hvordan komme i gang raskt, med evaluering av hvilken som fungerte best etterpå.
3. Utviklingssamtalen, der gruppen jobber med å få en felles rutine på hvordan kommentarer kan føres, og hva som er målet med samtalen.

Andre konkrete saker har bl.a. vært:

- En ryddig skole.
- Differensiering i matematikk.
- Dårlig elevkonsentrasjon i læringssituasjoner.
- Innlevering i tide.

Hva kunne vært gjort annerledes? (Individuelle innspill)

- Vi burde bygd LP-gruppene rundt trinn/team nivå, slik at vi har større nærhet til problemstillingene.

- Noe av entusiasmen på gruppa er borte fordi at problemstillingene vi jobba med ble dratt ut i tid.
- Vanskelig å koordinere tiltakene til team/trinn fordi avstanden blir større.
- Vi har følt at jobbing med Kunnskapsløftet har kommet i bakgrunnen på grunn av LP.
- Prosjektperioden burde vært ett år. Vi anser ett år som nok til å tilegne seg metoden.
- Det siste teamet vi hadde i år dreide seg om tilpasset undervisning. Men vi kom ikke i havn. Det er synd fordi dette er et tema vi alle opplever som en utfordring!
- I begynnelsen var det veldig mange liktlydende problemformuleringer rundt omkring på gruppene, men dette ble bedre etter hvert. Vi er blitt bedre til å finne "matnyttige" problemformuleringer.
- Tidsbruken på LP-gruppe jobbing har vært ujevn, og vi har derfor mistet tråden mellom samlingene, og må repetere mye.
- Spiser mye av den felles tida.
- Vanskelig å trekke resten av teamet med på tiltakssiden, i og med at de ikke har vært med på å utarbeide tiltakene.
- Vi har savnet et fellesproblem, som kunne virke samlende på skolen mens vi arbeidet med det.
- Assistenten og ledelsen burde være med på LP-grupper.

Avslutning - og hva med neste skoleår.

Jeg synes LP arbeidet har vært nyttig og interessant - og det fører skolen fram mot en felles pedagogisk plattform. Hvis skolen skal utvikle seg, må endringsprosesser betraktes som normalt. LP arbeid er et godt middel i denne sammenheng.

Skolen begynner etter 2 år å ta LP-modellen i bruk i forskjellige sammenhenger. Jeg vil vise til et par eksempler;

- For et par uker siden fikk jeg kopi av en møteinnkalling til noen lærere angående et par vanskelige gutter i en klasse på skolen. Jeg siterer "I samråd med kontaktlærer innkalles dere til et møte hvor vi sammen ser på "oppretholdende faktorer", "tiltak" og fordeling av ansvar". Dette var en ny ordlyd, og slik skrev vi ikke for to år siden.
- En av klassene ved skolen har vært utfordrende i inneværende skoleår. Jeg satte sammen ei gruppe bestående av kontaktlærere, veileder fra PPT og meg selv, som har hatt regelmessig møter. Vi har analysert klassen etter LP modellen og sluttproduktet ble en klasseinstruks som jeg

signerte; Slik gjør vi det, og instruksen er forpliktende. (Instruksen vedlegges - vedlegg 3).

Skolen skal fortsette med LP arbeid neste skoleår. Selv har jeg tenkt å ta initiativ til ei egen gruppe, kanskje med medlemmer fra flere skoler, og fra skoleeier. Jeg har foreløpig ikke helt klart forslag til problemstilling, men det dreier seg om spesialundervisning.

Thomas Nordahl skriver i sin Rapport 2 - 2008 ang. "Spesialundervisningen i grunnskolen";

Elever som mottar spesialundervisning skårer signifikant dårligere enn andre elever på nesten alle områder som blir målt.

Han trekker fram fraværet av forebyggende innsats i skolen sammen med et sterkt kategorisk og individ orientert perspektiv.

Skolen har i nederkant av 400 elever, og ca. 40 elever har sakkyndig vurdering. Vi har elever med Dawes syndrom, Tourette, Asberger, ADHD, spiseforstyrrelser, skolevegning, div. psykiske lidelser, dysleksi og mange undervisningstimer brukes "utenfor" klasserommet (opplegg som Thomas Nordahl kaller individorientert).

Jeg ønsker derfor å sette fokus på hvorledes vi kan få til en overgang, eller ombygging i retning av hva Thomas Nordahl kaller det relasjonelle perspektivet, hvor det vil være et mål å utvikle et inkluderende fellesskap, hvor det særlig legges vekt på sosiale prosesser.